

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ НА ПОЛІТИЧНУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ МОЛОДІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто сутність соціальної мобільності та її вплив на процес політичної соціалізації молоді.

Ключові слова: соціальна мобільність, соціалізація, політична соціалізація.

Abstract

The article examines the essence of the social mobility and its influence on the process of political socialization of youth.

Keywords: social mobility, socialization, political socialization.

Політична соціалізація передбачає всебічне включення громадянина в систему політичних відносин, що забезпечує йому вміння орієнтуватись у політичному просторі й виконувати в ньому певні владні функції. Це, в свою чергу, максимально сприяє активізації процесу соціальної активності серед молоді. Необхідною умовою засвоєння індивідом політичних цінностей і стандартів, правил поведінки є добровільність цього процесу, формування позитивної психологічної установки, неприпустимими є силові методи нав'язування політичних поглядів, моделей поведінки, ставлення до існуючої влади.

У процесі соціалізації індивід засвоює основні політичні цінності, норми, ідеали, політичний досвід суспільства, тим самим забезпечуючи відтворення й функціонування політичної культури суспільства [1;2;3]. Під впливом цього процесу формується політична свідомість, необхідна для подальшої політичної діяльності, становлення громадянина та його громадянської позиції, створюється внутрішній план його життєдіяльності. Отже, політична соціалізація передбачає формування політичної позиції індивіда, в поняття якої включаються: «емоційне ставлення до політичних явищ і процесів; переконання щодо політичних явищ, системи політичних цінностей; схильність до політичної діяльності» [4, с. 69].

Процес політичної соціалізації відбувається паралельно зі з'ясуванням молодою людиною своєї етнічної та національної ідентичності. Зростання етнічної свідомості зумовлює формування таких позитивних цінностей як патріотизм, толерантність, терпимість, стабільність, злагода. «Національна ідентичність - це не вроджена риса народу, а результат суспільного виховання. У поєднанні з етнічною ідентичністю вона може перетворитися на рушійну силу суспільно-політичних перетворень».

Соціальна ж мобільність, будучи важливим соціальним феноменом, є необхідною передусім для посилення динамічності суспільства в цілому та його окремих елементів – індивідів, соціальних груп. В політичному контексті мобільність відіграє подібну роль, сприяючи динаміці засвоєння людиною політичного досвіду, цінностей, набуття певних політичних ролей тощо. Взаємозв'язок соціальної мобільності й політичної соціалізації зумовлюється схожістю функцій, приналежністю до єдиного соціального організму – суспільства, а також залежністю від тих чи інших факторів функціонування та закономірностей діючої політичної системи.

Соціальна мобільність залежить не тільки від об'єктивних, але й від суб'єктивних факторів, свідомості і волі, цілей та інтересів особистості. В основі механізму мобільності лежить структура ціннісних орієнтацій щодо характеру і змісту праці, побуту і відпочинку, матеріальних і духовних благ, прямо чи опосередковано з ними пов'язаних. Схожі фактори є чинниками й соціалізації [5, с.93].

Що стосується впливу соціальної мобільності на соціалізаційні процеси, то його можна передусім схарактеризувати як взаємний, той, що відбувається з обох боків. З одного, соціалізація сприяє реалізації людиною своїх власних суспільно-політичних прав, включає її у політичну сферу, впливає на формування політичної свідомості; з іншого – соціальна мобільність надає соціалізації

розширеного вигляду, збагачує його різноманітням формацій, концепцій, варіацій розвитку з погляду багатоманіття соціальних верств, груп, вираження їх інтересів шляхом суспільного консенсусу та інтеграції.

Соціальна мобільність сама по собі є однією з найважливіших характеристик суспільства, ступеня його відкритості чи закритості, сучасності чи традиційності, демократичності чи недемократичності, ліберальності чи консервативності, а також його здатності до саморозвитку або до застійності. Все залежить від типу мобільності, її факторів і каналів. Демократичне відкрите сучасне суспільство характеризується високим динамізмом висхідної й вільної горизонтальної мобільності. Закриті, традиційні, консервативні системи істотно обмежують соціальну мобільність. Домінуючу роль у них грають приписні статуси, протекціонізм, багатство. Превалювання спадаючої соціальної мобільності — свідомство глибокої соціальної кризи й деградації суспільства [6, с.112-113].

У демократичних відкритих суспільствах фактори соціальної мобільності різноманітні. Серед них особливе місце займає вища освіта. Однак вона не є винятковим і забезпечує позитивну вертикальну мобільність у сполученні з іншими факторами, насамперед з інтелектуально-вольовими якостями індивіда. У випадку групової мобільності (наприклад, молоді) особливе значення має державна підтримка, а також підтримка різних суспільних фондів. Особливо на стартових життєвих позиціях.

Соціальна мобільність необхідна індивідові для нормального співіснування з іншими членами суспільства, отримання доступу до духовних і матеріальних цінностей, задоволення власних потреб, продуктивної взаємодії із системою, забезпечення її функціонування. Вона передбачає, насамперед, прийняття індивідом вимог соціальної чи політичної системи та їхнього дотримання. Сучасне суспільство має низку інститутів, що контролюють особистість на її різних життєвих етапах і забезпечують певний рівень її адаптації: родина, освіта, церква, армія, юриспруденція та інші. Випробовуючи їхній вплив, особистість одержує інформацію про вимоги суспільства й адекватно або неадекватно реагує, тим самим пристосовуючись до системи. Кінцевим результатом цього виступає соціалізація [7, с. 69].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Корнієнко В. О. Політичний ідеал як проблема вибору [Текст] / В. О. Корнієнко // Людина і політика : український соціально-гуманітарний журнал. — 2001. — № 2. — С. 139–150.
2. Корнієнко В. О. В пошуках консолідації українського суспільства: національна ідея чи політичний ідеал [Текст] / В. О. Корнієнко // Нова політика : науково-публіцистичний журнал. — 2000. — № 4. — С. 47–52.
3. Корнієнко В. О. Реалізація ідеалу соціально-правової держави в українському суспільстві [Текст] / В. О. Корнієнко // Право України : юридичний журнал. — 2001. — № 2. — С. 47–53.
4. Максименко С. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні / С. Д. Максименко, В. Т. Циба, Ю. Ж. Шайгородський та ін. // — К.: Український центр політичного менеджменту, 2003. — 512 с.
5. Анурын В. Ф. Проблема эмпирического измерения социальной стратификации и социальной мобильности // Социологические исследования — 1993. — № 4. — С. 87–96.
6. Загородній Ю. І. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми / Ю. І. Загородній, В. С. Курило, С.В. Савченко. — К. : Генеза, 2004. — 144 с.
7. Пазенок В. Національна гідність як цінність культури /В. Пазенок // Віче. — 2002. — № 8. — С. 69–71.

Тетяна Валеріївна Майборода - студентка групи МОВ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, email: fm.3mo15.mayboroda@gmail.com

Науковий керівник: Корнієнко Валерій Олександрович – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук, м. Вінниця.

Tatiana V. Mayboroda - - student, faculty of management and informational security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, email: fm.3mo15.mayboroda@gmail.com

Supervisor: **Valeri Kornienko** – Ph.D., Doctor of Political Sciences, professor, head of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Science, the city of Vinnitsa.